

“на сватби като хоро” и стъпките му са “строго определени, а сбъркаш – не може да продължи хорото” [М.М., с. 20]. Зурнаджиите подчертават, че мюсюлманите от различните общности играят и *хора*, и *кючеци*. По време на сватбени шествия *помаците* предпочитат *хора*, а турците и ромите – *кючеци*. Всички – мюсюлмани и християни по поречието на Места обичат и танцуват местни *хора* като: *Петруна аваси* (наричат я още *Петрунино хоро*, а всъщност е инструментална версия на песента *Петруно, пиле шарено*), *Юч аяк* (наричат го *Трите стъпки*), *Кушак аваси*, *Ямушак* и др. Любопитно е, че зурнаджиите от Гоце Делчев определят повечето стари местни *хора* като *турски*, въпреки че се играят и от други етноконфесионални групи. Така например обяснението за *Кушак авасъ* е: “Казва се Кушак – пояс. Така се играе на пояс. То е хоро турско. Няма българска музика при нас, няма циганска това-онова. Само турска музика” [М.М., с. 37].

Зурнаджиите от Гоцеделчевско свирят на *помашки* и *турски сватби* в десетки селища от района: Гоце Делчев, Дебрен, Сатовча, Вълкосел, Туховища, Годешево и др.

Разложките зурнаджии обслужват семейни празници на българи мюсюлмани от околни селища: Якоруда, Юндола, Пашово, Айланско, Бунчево, Краище, Дагоново, Юруково. Свиренето на *помашки сватби* е традиционен и важен ангажимент на ромите зурнаджии. Един от старите музиканти сочи свиренето по *помашки сватби* в средата на XX век като редовна практика: “На сватби одеме по турците (Разложките роми наричат така *помаците* от района. На въпроса “Там турци има ли?”, информаторът отговаря: “Турци – *помаци* такива”. – б.а.) тука. Родопите – свиреме там сватби... Свиряаа, па и борба праея. Чаиз карахме” [К.К., с. 53].

Преди няколко години се заражда зурнаджийска практика в Елешница. Младите зурнаджии рядко свирят в собственото си село, но са редовно наемани в околни села, в които живеят *помаци*: “Ходят по мохамеданите да свирят. *Помашките сватби*. Е тука нагоре – Пелатик, Черешово, Добринище” [И.И., с. 74].

Разложки зурнаджия описва свиренето на *помашка сватба* в района. Неговият разказ съдържа информация за времетраене на сватбата, по-важни обредни моменти, сватбения музикален репертоар. Данните показват редица сходства между сватбената обредност и музика на българите мюсюлмани от Гоцеделчевско и Разложко:

“Тия правят сватби по три дена. Ходи се на калеска. Одиш да каниш хората. Има борба, свири се на борбата. Свири се на посрещачка, когато идват хората да ядат, да пият, посрещаш ги с музика... Петък трябва да свирим. Примерно, сега както е махалата, трябва да оди да покани махалата. Свири си. Мелодиите вече са различни. То си има там *байрактар*, който води сос знамето. И свириме си, ние от нас си сменяваме музиката. Те повече така бегат на стари песнички. Ние от нас па си сменяваме на нови такива.

(*Помаците* кои стари песни искат на сватба?)

Ами... Мори земи ме бело Айше, Алиш шилета пасеше, Ибиш ага – е такива се от тоя род.

(После след каненето и калесването какво става?)

Хоро. Играят право хоро, ръченици. Като отидем да ги каним, после се фатят, примерно по това време (надвечер – б.а.) излизат момите, ергените, и се фатят и почват хоро. Играят и Турския марш, Ганкиното, Шопското, Ръченица – е това са хората на тях.